

RAPPORT
2016/50

Statlige tilsyns gebyrinntekter 2009-2015

Tyra Ekhaugen og Anne Maren Erlandsen

VISTA ANALYSE AS

Dokumentdetaljer

Vista Analyse AS	Rapport nummer 2016/50
Rapporttittel	Statlige tilsyns gebyrinntekter 2009-2015
ISBN	978-82-8126-307-9
Forfatter	Tyra Ekhaugen og Anne Maren Erlandsen
Dato for ferdigstilling	07.11.2016
Prosjektleder	Tyra Ekhaugen
Kvalitetssikrer	Ingeborg Rasmussen
Oppdragsgiver	Næringslivets Hovedorganisasjon
Tilgjengelighet	Offentlig
Publisert	www.vista-analyse.no
Nøkkelord	Gebyrer, tilsyn, finansieringsordninger

Forord

Vista Analyse har på oppdrag fra Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) utarbeidet et anslag på den samlede gebyrbetalingen fra næringslivet til statlige tilsyn for 2015, og en oversikt over utviklingen i satser og inntekter for hvert av gebyrene. Oppdraget er en oppfølging av Vista Analyse-rapport 2011/18 «Statlige tilsyns gebyrinntekter».

Arbeidet er utført av Tyra Ekhaugen og Anne Maren Erlandsen, mens Ingeborg Rasmussen har vært kvalitetssikrer.

Vi takker NHO for et interessant oppdrag og godt samarbeid underveis. En særlig takk til vår kontaktperson Andreas Pihlstrøm.

Tyra Ekhaugen
Prosjektleder
Vista Analyse AS

Innhold

Forord	1
Sammendrag og konklusjoner	5
1. Innledning	6
1.1 Bakgrunn	6
1.2 Mandat	7
2. Samlet gebyrbetaling til tilsynene 2009-2015	8
2.1 Alle tilsynene under ett: 1,3 mrd. kroner i 2015	8
2.2 Ulik inntektsutvikling for hvert av tilsynene	8
3. Satser og inntekter for enkelte gebyrer	11
3.1 Opprydding i gebyrfinansieringen de siste ti årene	11
3.2 Utviklingen i satser og inntekter for enkeltgebyrer	11
4. Nærmere om gebyrene under hvert enkelt tilsyn	13
4.1 Innledning	13
4.2 Arbeidstilsynet	13
4.3 Direktoratet for byggkvalitet	14
4.4 Direktoratet for mineralforvaltning	14
4.5 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	14
4.6 Fiskeridirektoratet	15
4.7 Justervesenet	16
4.8 Luftfartstilsynet	18
4.10 Mattilsynet	21
4.11 Miljødirektoratet	22
4.12 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	25
4.13 Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)	26
4.14 Oljedirektoratet	26
4.15 Petroleurstilsynet (Ptil)	27
4.16 Sjøfartsdirektoratet	27
4.17 Statens legemiddelverk	28
Referanser	30

Tabeller:

Tabell 2.1: Gebyrbetaling til statlige tilsyn 2009-2015.....	9
Tabell 3.1: Endringer i enkeltgebyrer 2010-16	11
Tabell 4.1 Satser gebyr for byggesaksbehandling	14
Tabell 4.2 Gebysatser på farlige stoffer mv. som kan omfattes av brann- og eksplosjonsloven	15
Tabell 4.3 Gebyrer for tilsyn under Justervesenet	17
Tabell 4.4 Kontrollgebyr måleredskap, Justervesenet	17
Tabell 4.5 Gebyr for registrering av luftfartøy m.m.....	19
Tabell 4.6 Gebyr for registrering av pantedokument mv.	20
Tabell 4.7 Årsgebyr og gebyr for førstegangsgodkjenning av CAMO	20
Tabell 4.8 Gebysatser i forurensingsforskriften	23
Tabell 4.9 Gebyr for saksbehandling og tilsyn med elsertifikatordningen	26

Figurer:

Figur 2.1: Endring i gebyrinntekter 2009-2015, mill. kroner	10
Figur 2.2: Endring i gebyrinntekter 2009-2015, prosent.....	10
Figur 4.1: Utviklingen i Luftfartstilsynets gebyrinntekter 2009-2015, mill. kroner.....	19
Figur 4.2: Utviklingen i Mattilsynets gebyrinntekter 2009-2015, mill. kroner.....	22

Sammendrag og konklusjoner

Næringslivet betalte til sammen 1,3 mrd. kroner i gebyrer til de statlige tilsynene i 2015. Det har ikke vært noen økning i gebyrinntektene siden 2009 dersom det tas hensyn til pris- og lønnsveksten. Denne tendensen finner vi igjen i de enkelte gebyrsatsene, som typisk er justert om lag i tråd med den generelle pris- og lønnsveksten.

Vista Analyse gir her en oversikt over gebyrbetalingen fra næringslivet til de statlige tilsynene i perioden 2009-2015. Rapporten er en oppdatering av vår rapport «Statlige tilsyns gebyrinntekter» fra 2011, også den utarbeidet på oppdrag fra NHO. Formålet med oversikten er todelt:

1. Gi et anslag på den samlede gebyrbetalingen fra næringslivet til statlige tilsyn for 2015
2. Gi en oversikt over utviklingen i satser og inntekter for hvert av gebyrene

Den samlede gebyrbetalingen fra næringslivet til statlige tilsyn anslås til 1,3 mrd. kroner i 2015. Sammenliknet med anslaget for 2009 som vi utarbeidet i vår forrige rapport, er inntektene økt nominelt, men ikke reelt. I sammenlikningen tar vi hensyn til at Kystverket i 2010 gjorde om sine gebyrordninger til sektoravgifter.

Inntektsutviklingen varierer betydelig mellom de ulike tilsynene. Innenfor rammene av dette oppdraget har vi ikke hatt mulighet til å gå inn i årsakene til ulikhetene. Det er imidlertid ingen tilsyn som utmerker seg: Den største *absolutte* beløpsveksten finner vi i de største tilsynene, og den største *prosentvise* veksten finner vi i de minste.

Også gebyrsatsene har utviklet seg ulikt, men de fleste om lag i tråd med den generelle pris- og lønnsutviklingen. Enkelte særlig store satsøkninger finner vi likevel, under Miljødirektoratet, Arbeidstilsynet, Fiskeridirektoratet og Luftfartstilsynet.

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Statlige tilsyn er etablert for å ivareta interesser det ikke er rimelig å anta at næringslivet og andre involverte aktører vil ivareta på egen hånd. Dette gjelder områder der næringslivet ikke står overfor den fulle gevinsten ved kontrollvirksomheten, og dermed heller ikke kan forventes å ville ta alle kostnadene ved nødvendige tiltak uten at dette er noe som pålegges dem. Siden det er næringslivet som nødvendiggjør deler av tilsynsvirksomheten, er det også samfunnsøkonomisk fornuftig at de står for deler av finansieringen. I dag praktiseres dette ved at den statlige tilsynsvirksomheten finansieres dels over statsbudsjettet gjennom generell skattefinansiering, og dels gjennom gebyrer og avgifter fra næringslivet og andre det føres tilsyn med.

Gebyrer og sektoravgifter har en del likhetstrekk, men det er også viktige forskjeller.¹ Gebyrer er betaling for offentlige tjenester som er fastsatt ved lov, forskrift eller annet statlig regelverk, og som er av en slik art at de kan leveres til individuelle mottakere. Gebyrene skal fastsettes slik at mottakeren ikke betaler mer enn kostnaden av å produsere og levere tjenesten. Sektoravgifter kan legges på også andre objekter enn tjenester, som omsetning, innførsel eller produksjon. Avgiftssatsen er dessuten ikke knyttet opp til en konkret størrelse, slik at de statsfinansielle begrensningene er mindre enn for gebyrer. De samlede avgiftsinntektene skal likevel ikke overstige de samlede kostnadene ved den virksomheten avgiften skal finansiere.

Gebyrfinansiering av statlige tilsyn er ikke uproblematisk. Grunnleggende sett ligger utfordringen i at tilsynsorganet vil ha insentiver som tilsier at de ønsker en annen tilpasning enn det som er samfunnsøkonomisk optimalt. Dette gjelder for det første omfanget av virksomheten, der tilsynet typisk vil ønske seg *større bevilgninger* enn optimalt, både for å bli *store* og å få *budsjettmessig slakk*. I tillegg gjelder det innretningen av virksomheten, der tilsynet vil vektlegge *de aktivitetene de selv mener er viktige*. Dersom tilsynet selv får påvirke sine inntekter, kan vi dermed vente å se tilsyn som har flere ansatte og holder på med andre ting enn det samfunnet strengt tatt trenger.

Spørsmålet blir dermed om dagens system gir et riktig nivå på gebyrfinansieringen fra næringslivet. Svaret er at dette slett ikke er opplagt. I vår rapport «Statlige tilsyns gebyrinntekter» (Vista Analyse-rapport 2011/18) drøftet vi denne problemstillingen både prinsipielt og med utgangspunkt i den faktiske gebyrfastsettelsen og styringen av de statlige tilsynene på det tidspunktet. Våre undersøkelser viste at flere av tilsynene var gitt betydelig rom til å styre seg selv, både generelt og i utformingen av gebyrene spesielt. Videre viste vi at gebyrfinansiering åpner for at tilsynene i praksis kan påvirke sine egne inntekter, selv om dette i prinsippet skal være forhindret gjennom bruttobudsjetteringen: Tilsynene kan riktignok ikke påvirke inntektene sine i *inneværende* år, siden de ikke får disponere gebyrinntektene selv men får sine inntekter over statsbudsjettet. Derimot kan de under rimelige forutsetninger om mangelfull dokumentasjon eller styring påvirke *neste* års inntekter ved å vri aktiviteten slik at gebyrinntektene blir høyere. Vår konklusjon var at de viktigste forutsetningene for en effektiv tilsynsvirksomhet er god dokumentasjon fra tilsynsorganene og aktiv styring fra et kompetent departement, som også har vilje og evne til budsjettkutt.

Næringslivets gebyrbetaling til de statlige tilsynene utgjør betydelig summe. I 2009 utgjorde gebyrbetalingen til sammen 1,9 mrd. kroner, jf. samme rapport. Enkelte av gebyrene framsto som høye, men dokumentasjonen var for dårlig til at det var mulig å gå dette nærmere etter i summene. Det var også flere tilfeller av krysssubsidierting der noen gebyrer var satt for høyt for at andre skulle kunne settes for lavt, slik at gebyrbelastningen ble feil fordelt overfor de ulike betalende

¹ Omtalen her er hentet fra Finansdepartementets bestemmelser om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering, se nærmere omtale under.

virksomhetene. Noen av problemene tilskrev vi de gjeldende retningslinjene fra Finansdepartementet, som var uklare på flere viktige punkter.

I ettertid er retningslinjene revidert slik at bestemmelsene fra 2006 (rundskriv R-4/2006 og R-112/2006) er avløst av rundskriv R-112/15 Bestemmelser om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering av oktober 2015. Endringene ivaretar flere av våre innspill. I tillegg er det gjort en rekke endringer i gebyrene og sektoravgiftene slik at noen gebyrer er gjort om til avgifter og andre er nedjustert til et riktigere nivå.

1.2 Mandat

Det er dermed på tide med en ny gjennomgang av hva næringslivet faktisk betaler. Mandatet for dette oppdraget er todelt. Vi skal:

1. Gi et anslag på den samlede gebyrbetalingen fra næringslivet til statlige tilsyn for 2015
2. Gi en oversikt over utviklingen i satser og inntekter for hvert av gebyrene

Mandatet er operasjonalisert og avgrenset slik at resultatene blir mest mulig sammenliknbare med de i Vista Analyse (2011), og slik at oppdraget skulle være mulig å gjennomføre innenfor de begrensede rammene vi hadde til rådighet.

Dette innebærer for det første at vi tar for oss de samme tilsynene som i Vista Analyse (2011). Dernest at vi lager to anslag på samlet gebyrbetaling: Ett anslag for de samme ordningene som i Vista Analyse (2011), inkludert de som senere er gjort om til avgifter, og ett anslag som bare omfatter de ordningene som faktisk var gebyrer i 2015.

2. Samlet gebyrbetaling til tilsynene 2009-2015

2.1 Alle tilsynene under ett: 1,3 mrd. kroner i 2015

I 2015 var den samlede gebyrbetalingen fra næringslivet til statlige tilsyn 1,3 mrd. kroner, se Tabell 2.1. Dette omfatter alle gebyrinntekter til de statlige tilsynene vi tok for oss i Vista Analyse (2011). Siden den gang har Kystverket gjort om sine gebyrer til sektoravgifter, og disse er ikke med i anslaget på 1,3 mrd. kroner. Dersom sektoravgiftene under Kystverket regnes med slik at anslagene blir direkte sammenliknbare, blir den samlede betalingen 2,1 mrd. kroner. Anslaget i 2011-rapporten ble utarbeidet for 2009. Fra 2009 til 2015 har den samlede gebyrbetalingen (inkludert Kystverket) økt med 265 mill. kroner nominelt. Denne økningen kan i sin helhet forklares ved den generelle pris- og lønnsveksten, slik at den reelle veksten har vært null.¹

Tallene angir de regnskapsførte inntektene år for år og er hentet fra statsregnskapene for de ulike årene. Gebyrer i form av tvangsmulkt er holdt utenom: Vi ser kun på gebyrer som er betaling for offentlige tjenester, i tråd med Finansdepartementets retningslinjer. Også avgifter er holdt utenom, med unntak av Kystverkets avgifter i det anslaget som sammenliknes med 2009.

2.2 Ulik inntektsutvikling for hvert av tilsynene

Inntektsutviklingen i perioden 2009-2015 varierer betydelig fra tilsyn til tilsyn. Den absolutte veksten har vært størst i Sjøfartsdirektoratet, Mattilsynet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, med en vekst på om lag 30 mill. kroner, jf. Figur 2.1. Disse tre tilsynene er også blant de fire som hadde de høyeste gebyrinntektene i 2015. Den prosentvise inntektsveksten har vært størst i Direktoratet for mineralforvaltning, Direktoratet for byggkvalitet og Oljedirektoratet, med mellom 80 og 220 pst., jf. Figur 2.2. Disse er blant de seks tilsynene som krever inn minst i gebyrer.

Avgiftene kan utgjøre en vel så stor belastning for næringslivet som gebyrene, men er ikke med i disse figurene. Kystverket la om sin finansieringsordning fra gebyrer til sektoravgifter i 2010. Veksten i disse inntektene har vært på 56 mill. kroner i perioden 2009-2015, tilsvarende 7 pst. Petroleumstilsynet innførte i 2013 en sektoravgift til erstatning for en refusjonsordning. Inntektene fra sektoravgiften var på 46 mill. kroner i 2014, og 79 mill. kroner i 2015.

¹ Den rene prisveksten (KPI) fra 2009 til 2015 gir en økning på 210 mill. kroner (11,2 pst.), og den rene lønnsveksten gir en økning på 431 mill. kroner (22,9 pst.), jf. Statistisk sentralbyrå. Det korrekte er å bruke et vektet gjennomsnitt. Vi kjenner ikke til hva som ville vært de korrekte vektene, men konstaterer at en vektlegging av lønnsveksten med 25 pst. gir en vekst lik den observerte.

Tabell 2.1: Gebyrbetaling til statlige tilsyn 2009-2015

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Arbeidstilsynet	19 086	16 853	19 887	21 294	21 051	20 337	21 209
Direktoratet for byggkvalitet¹	21 073	28 609	29 184	28 804	28 242	32 727	47 517
Direktoratet for mineralforvaltning	767	3 271	2 200	1 915	1 055	4 592	2 476
Dir. for samfunnssikkerhet og beredskap	114 515	122 195	125 676	128 452	133 943	138 950	143 496
Fiskeridirektoratet	16 738	11 857	12 382	11 424	17 197	13 433	15 692
Justervesenet	46 215	44 301	48 881	64 237	62 489	64 434	66 170
Kystverket²	791 060	762 173	826 045	864 563	847 312	840 530	846 888
Lotteri- og stiftelsestilsynet	7 986	7 584	9 982	8 531	8 312	3 879	7 958
Luftfartstilsynet	125 707	109 436	119 476	116 558	137 885	137 683	127 784
Mattilsynet	104 745	100 972	99 821	99 261	99 261	119 239	137 038
Medietilsynet	18 972	15 727	11 636	9 347	6 280	4 561	3 243
Miljødirektoratet³	54 693	56 236	62 179	62 693	70 816	85 134	76 580
Nasjonal kommunikasjonsmyndighet⁴	160 419	158 047	156 322	148 399	141 495	154 191	174 365
Norges vassdrags- og energiverk	45 519	51 770	55 088	62 724	62 334	64 227	69 098
Oljedirektoratet	18 984	34 988	25 305	35 938	27 959	29 990	33 610
Petroleumstilsynet	62 238	67 474	90 072	74 824	65 239	63 136	69 819
Sjøfartsdirektoratet	162 432	164 353	159 241	186 992	180 968	194 516	194 749
Statens legemiddelverk	101 942	127 805	104 994	96 289	97 129	78 276	100 886
SUM (mill. kroner)	1 873	1 884	1 958	2 022	2 009	2 050	2 139
SUM ekskl. Kystverket (mill. kroner)							1 292

Kilde: Statsregnskapene for alle årene 2009-2015, samt redegjørelser fra de enkelte tilsynene per e-post og telefon for å avgrense gebyrinntektene fra avgifter og tvangsmulkt.

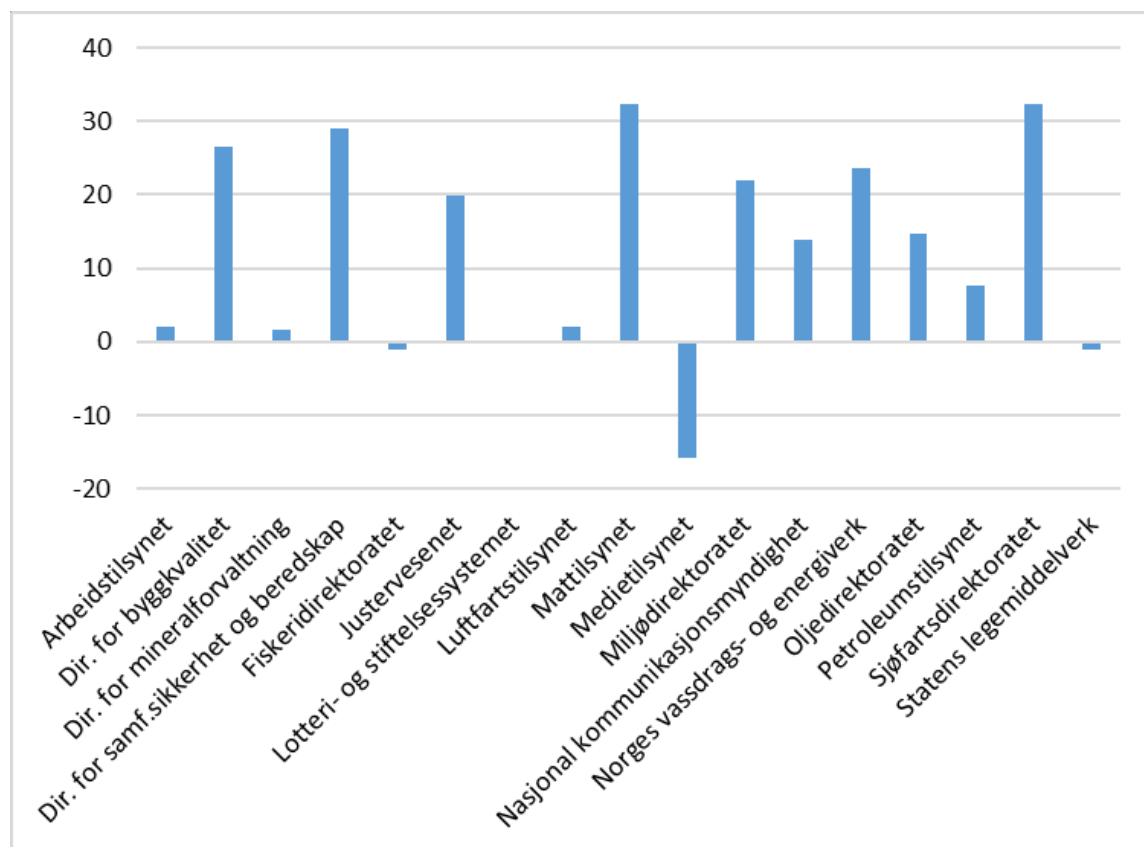
¹ Tidligere Statens byggtkniske etat.

² Alle gebyrene under Kystverket ble gjort om til avgifter fra 2010.

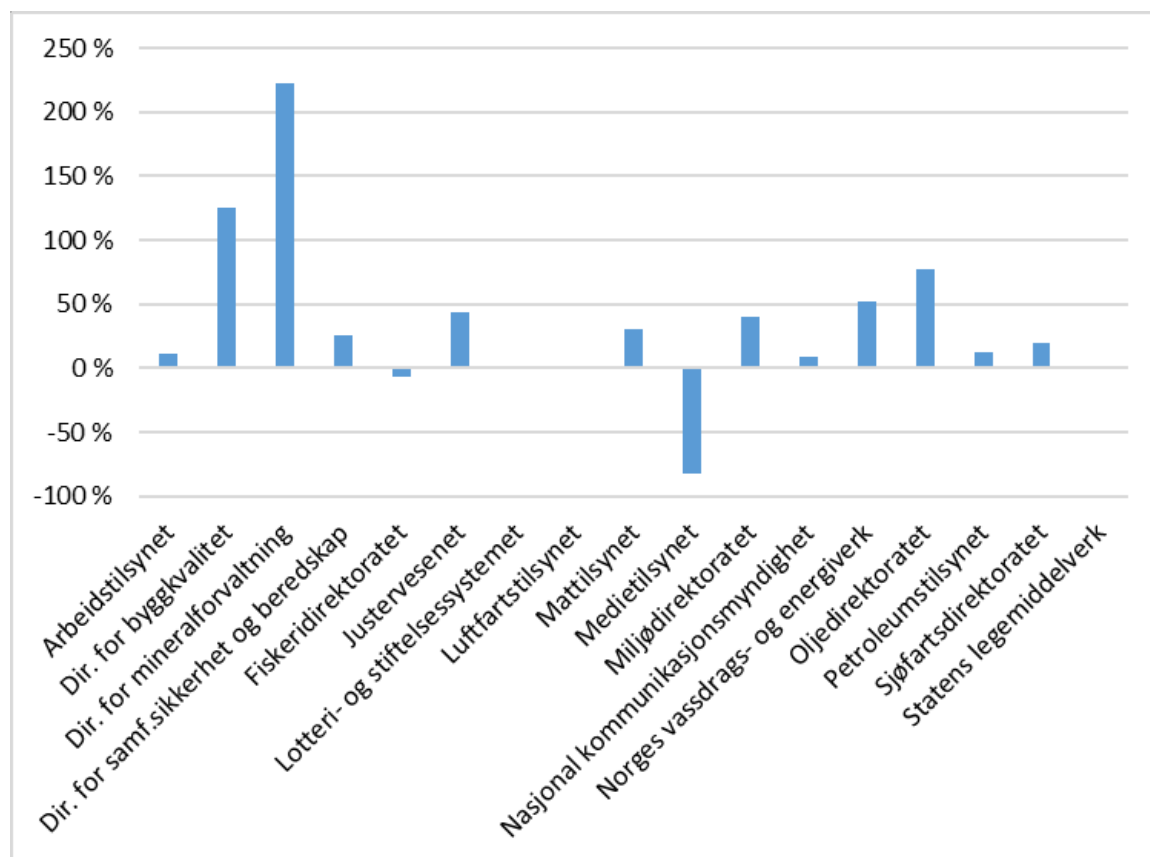
³ Tidligere Klima- og forurensningsdirektoratet og Direktoratet for naturforvaltning.

⁴ Tidligere Post- og teletilsynet.

Figur 2.1: Endring i gebyrinntekter 2009-2015, mill. kroner

Figur 2.2: Endring i gebyrinntekter 2009-2015, prosent

3. Satser og inntekter for enkelte gebyrer

3.1 Opprydding i gebyrfinansieringen de siste ti årene

I 2002 gjennomførte Finansdepartementet en kartlegging av gebyrene og sektoravgiftene i staten generelt, dvs. utover de statlige tilsynene. Kartleggingen viste store forskjeller i hvordan departementene fastsatte gebyrene og sektoravgiftene på sine områder. Det ble derfor utarbeidet egne retningslinjer for fastsettelsen av slike ordninger, nedfelt i rundskrivene av 2006 omtalt over. Siden da har gebyrinntektene til staten gått markert ned. Reduksjon av en rekke gebyrer som viste seg å være overpriset, har til sammen gitt en inntektsreduksjon på 1,7 mrd. kroner fra 2006 til 2016, jf. Prop. 1 LS Skatter, avgifter og toll 2017. Endringene i gebyrene og sektoravgiftene oppsummeres hvert år i proposisjonene for skatte- og avgiftsopplegget i statsbudsjettet.

De endringene som har vært gjort for gebyrene i de statlige tilsynene i perioden 2009-16, er oppsummert i Tabell 3.1. Det er ikke foreslått endringer i gebyrene i 2017. De endringene som berører vår analyse, er Kystverkets omlegging fra gebyrer til sektoravgifter i 2010, omleggingen av et av Medietilsynets gebyrer i 2013 og Luftfartstilsynets opprydding i 2014 og 2015. Endringene for Luftfartstilsynet var en oppfølging av anbefalinger i Vista Analyse (2013)¹, der vi gikk igjennom Luftfartstilsynets brukerfinansiering mer generelt. I tillegg tar vi med Petroleumstilsynets omlegging fra en refusjonsordning til en sektoravgift, som følger opp en av anbefalingene i Vista Analyse (2011).

Tabell 3.1: Endringer i enkeltgebyrer 2010-16

År	Endring
2010	Kystverkets gebyrer legges om til sektoravgifter
2013	Medietilsynets gebyr for forhåndskontroll av kinofilm gjøres om til sektoravgift
2013	Petroleumstilsynet erstatter sin refusjonsordning med en sektoravgift. Gebyrene holdes uendret
2014	Luftfartstilsynets gebyrer endres slik at utgifter til kompetanseheving ikke lenger inngår i gebyrgrunnlaget, men finansieres over statsbudsjettet tilsvarende som andre direktoratsoppgaver. Endringen gir en inntektsreduksjon på 8 mill. kroner.
2015	Luftfartstilsynets gebyrer endres på flere punkter for å bringes i samsvar med retningslinjene. Endringen gir en inntektsreduksjon på 16 mill. kroner.
2016	Justervesenets finansiering legges om slik at deler av dagens gebyrer erstattes med en sektoravgift.

Kilder: De årlige proposisjonene for skatte- og avgiftsopplegget i forbindelse med statsbudsjettet.

3.2 Utviklingen i satser og inntekter for enkeltgebyrer

Et av formålene med dette oppdraget er å gi en oversikt over utviklingen i satsene og inntektene for de enkelte gebyrene, samt hvordan gebyrene justeres fra år til år. I neste kapittel gir vi en slik oversikt, tilsyn for tilsyn. Antallet enkeltgebyrer er svært høyt, og analysen må derfor avgrenses. Satsene fremgår typisk av forskriftene som de ulike gebyrene er hjemlet i, eventuelt på tilsynenes hjemmesider. I neste kapittel gir vi en detaljert oversikt over utviklingen i satser fra 2011 til 2016 for de aller fleste gebyrene. Når det gjelder inntektene, er disse typisk oppgitt mer aggregert i de

¹ Vista Analyse (2013): «Brukerfinansiering av Luftfartstilsynet», Vista Analyse-rapport 2013/11.

offentlig tilgjengelige dokumentene (statsregnskap og årsrapporter), som er den informasjonen vi i all hovedsak har måttet holde oss til.

Hovedfunnet er at det er få store endringer å rapportere om. Økningene i satsene er i all hovedsak i tråd med den generelle prisutviklingen, slik at den reelle økningen i satsene er svak. Dette gjelder også i de tilfellene der satsene er justert sporadisk gjennom forskriftsendringer, i stedet for jevnt fra år til år.

Enkelte unntak finnes. Under Miljødirektoratet er gebyret for å inneha konto i kvoteregisteret differensiert på en slik måte at enkelte av de som tidligere betalte kr. 400 per år, nå betaler kr. 150 000. Under Arbeidstilsynet, Fiskeridirektoratet og Luftfartstilsynet er det også flere satser som er økt med mer enn 50 pst. Vi har imidlertid ikke hatt kapasitet til å gå inn hva disse endringene skyldes, slik at de godt kan være velbegrunnede.

4. Nærmere om gebyrene under hvert enkelt tilsyn

4.1 Innledning

I dette kapitlet gir vi mer informasjon om gebyrene under hvert enkelt tilsyn:

- Hvilke gebyrer de ulike tilsynene krever inn fra næringslivet
- Gebyrsatsene
- Inntektene fra enkeltgebyrer
- Hvordan gebyrene justeres fra år til år

Informasjonen er innhentet fra statsregnskapet, forskriftene for de ulike gebyrordningene og tilsynenes årsrapporter og nettsider. På en del punkter har vi også tatt kontakt med tilsynene direkte for å få informasjon utover det som er offentlig tilgjengelig.

Gebyrsatsene er oppgitt i 2011 og 2016: Dette er de satsene som hhv. var gjeldende i Vista Analyse (2011), og som gjelder i dag. Gjeldende gebyrsatser fremgår normalt av forskriftene eller tilsynenes hjemmesider. Gebyrinntektene er oppgitt i 2009 og 2015, dvs. i det regnskapsåret som dannet grunnlaget for Vista Analyse (2011), og det vi baserer analysen vår på nå.

Kystverket, Lotteri- stiftelsestilsynet og Medietilsynet er ikke omtalt i det videre. Kystverkets gebyrer er gjort om til sektoravgifter, som nevnt over. Lotteri- og stiftelsestilsynet og Medietilsynet er lite viktige for næringslivet (gebyrer i forbindelse med lotterivirksomhet og etablering av stiftelser, samt registrering og merking av videogram). Inntektene deres utgjør dessuten små beløp (hhv. 8 og 3 mill. kroner i 2015).

4.2 Arbeidstilsynet

Arbeidstilsynet får inntekter fra to gebyrer: Gebyr for byggesaksbehandling og gebyr for kjemikaliekontroll.

Gebyr for byggesaksbehandling

Gebyrsatsene varierer med type bygg og byggets størrelse. Tabell 4.1 gir en overordnet oversikt over utviklingen i gebyrsatsene fra 2011 til 2016. Gebyrsatsene justeres ikke automatisk, men uregelmessig gjennom forskriftsendringer.

Inntektene fra gebyr for byggesaksbehandling økte med 22 pst. fra 2009 til 2015, fra 14,1 mill. kroner til 17,1 mill. kroner.

Gebyr for kjemikaliekontroll

Inntektene fra gebyr for kjemikaliekontroll ble redusert med 18 pst. fra 2009 til 2015, fra 5 til 4,1 mill. kroner. Gebyr for kjemikaliekontroll kreves inn av Miljødirektoratet, se eget avsnitt.

Tabell 4.1 Satsen gebyr for byggesaksbehandling

Kategori	Per 2011	Per 2016	Endring i pst.
Publikumsbygg og yrkesbygg uten faste arbeidsplasser	Fra kr 500 (0-100 m ²) til kr 2 500 (over 10 000 m ²)	Fra kr 703 (0-100 m ²) til kr 3 895 (over 10 000 m ²)	41 pst. (0-100 m ²) 56 pst. (over 10 000 m ²)
Yrkesbygg med faste arbeidsplasser, men uten maskinelle prosesser og forurensninger	Fra kr 1 500 (0-100 m ²) til kr 7 500 (over 10 000 m ²)	Fra kr 2 110 (0-100 m ²) til kr 11 685 (over 10 000 m ²)	41 pst. (0-100 m ²) 56 pst. (over 10 000 m ²)
Yrkesbygg med faste arbeidsplasser, og med maskinelle prosesser og fare for forurensninger	Fra kr 3 000 (0-100 m ²) til kr 15 000 (over 10 000 m ²)	Fra kr 4 221 (0-100 m ²) til kr 23 370 (over 10 000 m ²)	41 pst. (0-100 m ²) 56 pst. (over 10 000 m ²)
Større byggekomplekser	Gebyret vurderes i det enkelte tilfellet	Gebyret vurderes i det enkelte tilfellet	
Enkelt saker som ikke går inn under noen av de ovenfor nevnte kategoriene	Maksimalt kr 1 000	Maksimalt kr 1 126	13 pst.

4.3 Direktoratet for byggkvalitet

Direktoratet for byggkvalitet (DiBK, tidligere Statens byggtekniske etat) krever inn gebyr for sentral godkjenning av foretak med ansvar for oppgaver i byggevirksomhet. Gebyrsatsen er i dag kr. 3 100, opp fra kr. 1 900 i 2011. Dette er en økning på 63 pst.

Inntektene fra gebyret er økt med 125 pst. fra 2009 til 2015, fra 21 til 48 mill. kroner.

4.4 Direktoratet for mineralforvaltning

Direktoratet for mineralforvaltning krever inn behandlingsgebyrer ved søknad om muting, utmål, prøveuttak og driftskonsesjon. Gebyrene er hjemlet i Forskrift til Mineralloven.¹

Gebyrsatsene er uendrede siden 2011, og varierer fra kr. 1 000 til kr. 20 000 avhengig av objekt. En nærmere oversikt over satsene er gitt i Vista Analyse (2011).

Inntektene fra gebyrene er økt med 220 pst. fra 2009 til 2015, fra 0,8 til 2,5 mill. kroner.

4.5 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap ilegger tre typer gebyrer, for tilsyn med elektromedisinsk utstyr², for godkjenning av, og tilsyn med, elektriske sterkstrømanlegg³ og på

¹ Hjemlet i Forskrift til Mineralloven, <http://www.lovdatab.no/cgi-wifit/ldles?doc=/sf/sf/sf-20091223-1842.html>

² Se FOR 1985-01-18 nr 32: Forskrift om avgifter for tilsyn med elektromedisinsk utstyr, <http://www.lovdatab.no/cgi-wifit/ldles?doc=/sf/sf/sf-19850118-0032.html>

³ FOR 1987-12-18 nr 991: Forskrift om regulativ for erleggelse av avgift for godkjenning av og tilsyn med elektriske sterkstrømanlegg, <http://www.lovdatab.no/cgi-wifit/ldles?doc=/sf/sf/sf-19871218-0991.html>.

enkelte farlige stoffer, anlegg og innredninger som kan omfattes av brann og eksplosjonsvernloven¹. Alle disse ordningene omtales som avgifter, men de er å forstå som gebyrer, jf. drøfting i Vista Analyse (2011).

Gebyret for tilsyn med elektromedisinsk utstyr ligger på om lag 8 000 kroner i 2016 (høyeste sats, men uten tilleggssats). Satsene for dette gebyret er økt med 2 pst. fra 2011.

Gebyret for godkjenning av, og tilsyn med elektriske sterkstrømanlegg varierer med objekt, fra 179 til 526 kroner i 2016. Disse satsene er økt med 12-17 pst. fra 2011.

Gebyret på enkelte farlige stoffer mv. som kan omfattes av brann og eksplosjonsvernloven, varierer også med objekt. Satsene er presentert i Tabell 4.2. De er økt med 14-16 pst. fra 2011.

Inntektene fra disse gebyrene oppgis samlet i de offentlig tilgjengelige kildene. Inntektene økte med 25 pst. fra 2011 til 2015, fra 115 til 143 mill. kroner.

Tabell 4.2 Gebyrsatser på farlige stoffer mv. som kan omfattes av brann- og eksplosjonsloven

Avgift	2011	2016	Endring i pst.
Omsetning av petroleum og petroleumsprodukter	3,31 kr/tonn	3,84 kr/tonn	16 pst.
llandføring av petroleumsprodukter fra rørledning	21 øre/tonn gass 14 øre/tonn olje	24,7 øre/tonn gass 16 øre/tonn olje	14 pst. 16 pst.
Trykksatt utstyr	Avgiften beregnes skjønnsmessig		
Tilvirking og omsetning av sprengstoff og krutt	98 kr/tonn og minst kr 39 800	114 kr/tonn og minst kr 46 300	16 pst.

4.6 Fiskeridirektoratet

Fiskeridirektoratet ilegger i dag tre typer gebyrer: Innmeldingsgebyr for merkeregisteret, gebyr ved søknad om ervervstillatelse mv. og gebyr ved søknader om akvakulturvirksomhet. Ingen av gebyrene er økt siden 2011, og de samlede inntektene er redusert.

Det betales et innmeldingsgebyr når et fartøy føres inn i Fiskeridirektoratets register over merkepliktige norske fartøy (merkeregisteret). Gebyret er uendret siden 2011. Det er også den årlige medlemsavgiften. Satsene varierer med fartøyets lengde for både gebyret og avgiften. Innmeldingsgebyret varierer fra 2000 kroner for de minste fartøyene til 6000 kroner for de største.

Gebyret ved behandling av søknad om ervervstillatelse, utskifting av fartøy, tildeling av konsesjon og årlig deltakeradgang er redusert siden 2011. Gebyret var da 1 000 kroner på det laveste og 6 000 kroner på det høyeste. Per 2016 er gebyret 500 kroner på det laveste og 4 000 kroner på det høyeste, dvs. en reduksjon på hhv. 50 og 33 pst.

Gebyr ved søknader om akvakulturvirksomhet har to satser. Søknader i henhold til akvakulturloven og forskrifter hjemlet i denne gir et gebyr på kr. 12 000. Søknader om manntallstillatelser, fiskepark og tillatelser til fangstbasert akvakultur gir et gebyr på kr. 3 000. Gebyrene er ikke endret

¹ FOR 1995-07-10 nr 684: Forskrift om avgift på enkelte farlige stoffer, anlegg og innretninger som omfattes av lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver. <http://www.lovdatab.no/for/sf/jd/xd-19950710-0684.html>

siden 2011. I tillegg kommer en årlig kontroll- og tilsynsavgift. Denne er økt til dels betydelig, med mellom 34 og 100 pst. fra 2011 avhengig av objekt.

Tidligere var det også et gebyr for kjøperregistrering, for de som skulle kjøpe fangst i første hånd. Dette gebyret ble fjernet i desember 2014, men var frem til da på kr. 5 000.

Inntektene fra gebyrene under Fiskeridirektoratet er fra 2012 slått sammen til én post. Inntektene ble redusert med 6 pst. fra 2009 til 2015, fra 17 til 16 mill. kroner. Det fremgår ikke av offentlig tilgjengelige dokumenter hvordan inntektene er fordelt mellom gebyrene. Tallene for perioden 2009-11 viser at inntektene fra gebyrene for akvakulturvirksomhet er nesten halvert i denne perioden, mens det er mindre endringer i de andre gebyrene.

4.7 Justervesenet

4.7.1 Omlegging av Justervesenets finansieringsmodell fra 2016

Justervesenets gebyrer er hjemlet i forskrift om måleenheter og måling, kap. 6. Fra 1. januar 2016 ble det innført en ny finansieringsmodell for Justervesenets tilsyn. Formålet var bl.a. å kunne ta i bruk mer målrettede tilsynsformer enn det tradisjonelle periodiske tilsynet: Risikobasert tilsyn, stikkprøvebasert tilsyn og informasjonskampanjer er tilsynsformer som ikke lar seg gebyr-finansiere, men som på enkelte områder er langt mer effektive enn periodisk tilsyn.¹ Omleggingen innebar at gebyret ble erstattet med en årsavgift for flere av tilsynsområdene: Gjennomstrømningsmålere som benyttes for salg av drivstoff på bensinstasjoner ol., gjennomstrømningsmålere for salg av flytende gass (LPG), vektorer i dagligvarebutikker og post i butikk og postkontor, taksametre, fiskemottak og elektrisitetsmålere. Der den periodiske kontrollen er videreført, er det innført en gebyrmodell som består av et oppmøtegebyr med tillegg av et gebyr per time Justervesenet bruker på stedet.

Det er kun gebyrene som faller innenfor rammen av dette oppdraget. På grunn av den nye finansieringsmodellen er ikke gebyrsatsene i 2016 og 2011 direkte sammenlignbare. Gebyrsatsene er derfor beskrevet for hvert av årene nedenfor.

4.7.2 Gebyrsatser per 2016

Gebyrer betales ved behandling av søknader og ved tilsyn.

Gebyr for behandling av søknad om godkjenning betales av den som søker om typegodkjenning eller førstegangsgodkjenning. Gebyret utgjør kr 4 060 per oppmøte på brukerstedet og kr 1 880 per time Justervesenet bruker på stedet. Behandles søknaden om godkjenning i Justervesenets lokaler, er gebyret kr 1 620 per time.

Gebyr for tilsyn med internkontroll og tilsyn med krav til ferdigpakninger utgjør kr 4 200 per oppmøte på brukerstedet og kr 1 890 per time Justervesenet bruker på tilsynet. Utføres tilsynet i Justervesenets lokaler, er gebyret kr 1 680 per time.

I tillegg kommer gebyrer for tilsyn som betales av de som bruker måleredskap og utfører målinger. Disse skal betale gebyr per oppmøte på brukerstedet og gebyr per time Justervesenet bruker på tilsynet, som oppgitt i Tabell 4.3 nedenfor.

¹ Årsrapporten for 2015, s. 9.

Tabell 4.3 Gebyrer for tilsyn under Justervesenet

Måleredskap/målinger	Kapasitet	Gebyr per oppmøte i kr	Timegebyr i kr
Mellomstore vekter	Fra 500 kg til 5 000 kg	7 840	1 960
Tungvekter	Over 5 000 kg	15 880	1 960
Store målesystemer for kontinuerlig og dynamisk måling av andre væsker enn vann	Over 400 l/min	4 580	2 120
Andre måleredskaper og målinger, og tilsyn som ikke medfører transport og bruk av spesielt måleutstyr		4 200	1 960
Mellomstore vekter	500-5 000 kg	7 840	1 960

4.7.3 Gebyrsatser per 2011

Per 2011 skulle gebyr betales ved behandling av godkjenninger, vedtak, tilsyn og kontroll med at kravene i forskriften blir oppfylt.

Gebyr ved kontroll og godkjenning av måleredskaper

Det skulle betales gebyr for Justervesenets kontroll og godkjenning av måleredskaper under bruk og for førstegangsgodkjenning og installasjonskontroll av måleredskaper. Følgende gebyrsatser gjaldt for kontroll og godkjenning av måleredskaper:

Tabell 4.4 Kontrollgebyr måleredskap, Justervesenet

Måleredskap	Kapasitet	Kontrollgebyr i kr
Automatiske vekter og flerdimensjonsmålere	Alle	4 730
Små gjennomstrømningsmålere	Opptil 60 l/min	670
Mellomstore gjennomstrømningsmålere	Fra 60 l/min til 400 l/min	1 310
Store gjennomstrømningsmålere	Over 400 l/min	4 820
Små ikke-automatiske vekter	Opptil 500 kg	890
Mellomstore ikke-automatiske vekter	Fra 500 kg til 5 000 kg	2 190
Store ikke-automatiske vekter	Over 5 000 kg	6 460
Taksameter	Alle	2 060

For kontroll og godkjenning av måleredskap som ikke er underlagt faste gebyr, skulle det betales et gebyr på kr 1 560 per time Justervesenet bruker på kontrollen på stedet. Det skulle betales kr 390 per påbegynte kvarter.

I tillegg kom eventuelle transportkostnader dersom Justervesenet måtte benytte eksterne aktører for å (bistå med å) transportere utstyr som ble benyttet for å utføre kontroll av et måleredskap.

Gebyr ved annen kontroll- og tilsynsaktivitet, samt oppfølging av kontrollsystem

For kontroll- og tilsynsaktiviteter som ikke ble omfattet av gebyrene over og som ble utført i Justervesenets lokaler, skulle det betales et gebyr på kr 1 260 per time Justervesenet brukte på aktiviteten. Det skulle betales kr 320 per påbegynte kvarter.

For kontroll- og tilsynsaktiviteter som ikke ble omfattet av gebyrene over og som nødvendiggjorde reisevirksomhet, skulle det betales et gebyr på kr 2 870 per time Justervesenet brukte på å utføre aktiviteten på kontrollstedet. Det skulle betales kr 720 per påbegynte kvarter. Dersom reise- og oppholdsutgifter kunne knyttes til en ansvarlig, skulle det i tillegg til timegebyret betales nødvendige reise- og oppholdsutgifter etter Statens reiseregulativ. Dersom reise- og oppholdsutgiftene ikke kunne knyttes til en ansvarlig, kunne Justervesenet bestemme at det skulle betales et gebyr på kr 3 340 per time i stedet for timegebyret som angitt i annet ledd. Det skulle i slike tilfeller betales kr 830 per påbegynte kvarter.

Gebyr for oppfølging av kontrollsystem for elektrisitetmålere ble fastsatt tilsvarende.

4.7.4 Inntektene fra gebyrene under Justervesenet

Inntektene fra gebyrene under Justervesenet oppgis samlet i de offentlig tilgjengelige dokumentene. Gebyrinntektene er økt med 43 pst. fra 2009 til 2015, fra 46 til 66 mill. kroner. Dette var altså før omleggingen i 2016.

4.8 Luftfartstilsynet

Luftfartstilsynet administrerer tre hovedtyper gebyr: Gebyr for utstedelse av tillatelser (registrering), gebyr for virksomhetstilsyn (årsgebyr) og gebyr for særskilte inspeksjoner og tjenester. Gebyrene fastsettes i forskrift om gebyr til Luftfartstilsynet.¹

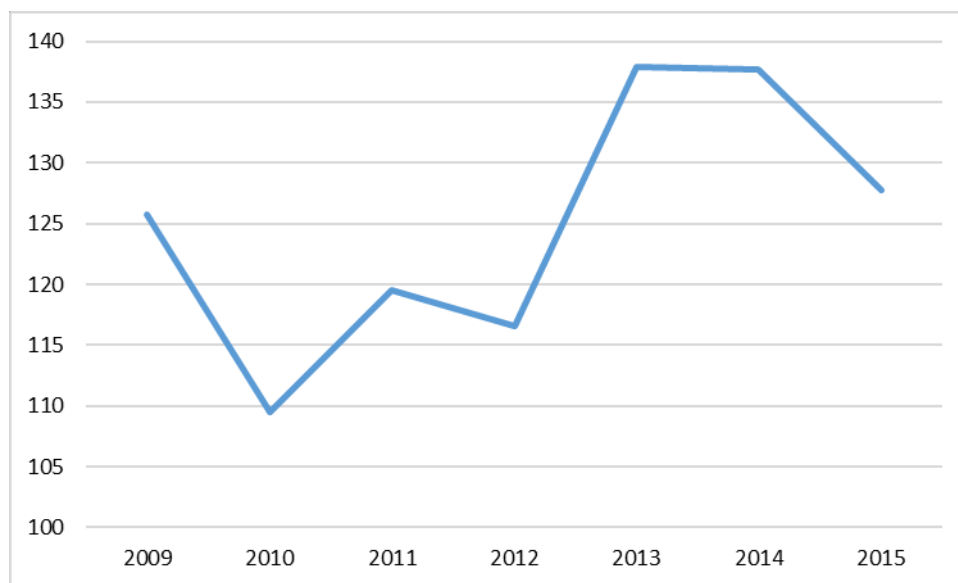
Vista Analyse gikk igjennom Luftfartstilsynets gebyrordninger i 2013, «Brukerfinansiering i Luftfartstilsynet», Vista Analyse-rapport 2013/11. Vi anbefalte da at gebyrene ikke skulle legges om til sektoravgifter, men videreføres som gebyrer. Vi konstaterte dessuten at det hadde vært gjort en del endringer i positiv retning siden Vista Analyse (2011), og anbefalte at dette arbeidet ble videreført. I praksis innbar dette endringer i enkeltgebyrer, og ikke større endringer i systemet som sådan. Fra 2011 til 2013 var enkelte gebyrer økt og andre redusert for å samsvare bedre med de kostnadene de var ment å dekke. Videre var det gjort endringer i vektclasser slik at skjevfordelingen vi påpekte i Vista Analyse (2011) ble mindre.

I forbindelse med denne rapporten har vi gått igjennom satsene for et stort utvalg av Luftfartstilsynets gebyrer i 2011 og 2016. Endringene lar seg ikke lett oppsummere: Det er et stort antall gebyrer, og inndelingen av gebyrene i forskriften samsvarer ikke med tredelingen gjengitt over. De fleste gebyrene er økt om lag tilsvarende som prisstigningen. Dette gjelder bl.a. gebyrene for registrering av luftfartøy mv. i Norges Luftfartsregister, som er økt med om lag 12 pst. nominelt. Noen er imidlertid økt mer: Gebyrene for godkjenning av CAMO (førstegangsgodkjenning og årsgebyr) er for eksempel økt med 50-70 pst. Andre er redusert. Under er noen eksempler.

Inntektene fra gebyrene under Luftfartstilsynet oppgis samlet i de offentlig tilgjengelige dokumentene. Gebyrinntektene økte med kun 2 pst. fra 2009 til 2015, fra 126 til 128 mill. kroner. Utviklingen har imidlertid vært langt mer ustabil enn disse tallene skulle tilsi, se Figur 4.1. Vår forståelse er at denne utviklingen i stor grad har vært et resultat av et bevisst arbeid for å bringe gebyrene i samsvar med Finansdepartementets retningslinjer.

¹ Forskrift om gebyr til Luftfartstilsynet mv.: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-01-25-74>

Figur 4.1: Utviklingen i Luftfartstilsynets gebyrinntekter 2009-2015, mill. kroner

Kilde: Statsregnskapet for de ulike årene.

4.8.1 Eksempler på endringer i gebyrsatsene

Gebyr for registrering av luftfartøy mm. i Norges Luftfartsregister

Disse gebyrene skal dekke kostnader for arbeid ved gjennomgåelse av dokumentasjon, registrering av rettigheter i luftfartøy og utstedelse av attester og bevis.

Registrering av luftfartøy, eierskifte mv.

Det er faste satser etter fartøyets vekt. Den laveste satsen (for seilfly, motorseilfly og ballong) er økt fra kr 2 840 i 2011 til kr 3 180 i 2016, en økning på 12 pst. Den høyeste satsen (for motordrevet luftfartøy fra 10 001 kg) er økt fra kr 13 800 i 2011 til kr 14 100 i 2016, en økning på 2 pst.

Tabell 4.5 Gebyr for registrering av luftfartøy m.m.

	2011	2016	Endring i pst.
Seilfly, motorseilfly og ballong	2 840	3 180	12 pst.
Motordrevet luftfartøy t.o.m. 2 000 kg	3 760	4 210	12 pst.
Motordrevet luftfartøy fra 2 001 til 5 700 kg	5 620	6 300	12 pst.
Motordrevet luftfartøy fra 5 701 til 10 000 kg	9 800	10 550	8 pst.
Motordrevet luftfartøy fra 10 001 kg	13 800	14 100	2 pst.

Registrering av pantedokument mv.

Det er faste satser etter pantedokumentets pålydende. Den laveste satsen er økt fra kr 2 400 i 2011 til kr 2 690 i 2016, en økning på 12 pst. Den høyeste satsen er økt med 2 pst., fra kr 15 150 i 2011 til kr 15 500 i 2016.

Tabell 4.6 Gebyr for registrering av pantedokument mv.

	2011	2016	Endring pst.
Pantedokument pålydende t.o.m. kr 500 000	2 400	2 690	12 pst.
Pantedokument pålydende over kr 500 000 t.o.m. kr 10 000 000	4 420	4 960	12 pst.
Pantedokument pålydende over kr 10 000 000 t.o.m. kr 100 000 000	8 200	9 000	10 pst.
Pantedokument pålydende over kr 100 000 000	15 150	15 500	2 pst.

Gebyr for godkjenning av CAMO

Disse gebyrene skal iht. forskriften dekke kostnader ved gjennomgåelse og godkjenning av driftshåndbøker, tekniske standarder og organisasjon og inspeksjon.

Det er faste satser etter fartøyets vekt.

Tabell 4.7 Årsgebyr og gebyr for førstegangsgodkjenning av CAMO

	Førstegangsgodkjenning			Årsgebyr		
	2011	2016	Endring i pst.	2011	2016	Endring i pst.
Grunngebyr	8 200	12 900	57 pst.	5 100	8 780	72 pst.
Tillegg for hver luftfartøymodell/variant med MTOW t.o.m. 2 000 kg	10 250	16 500	61 pst.	7 180	12 350	72 pst.
Tillegg for hver luftfartøymodell/variant med MTOW fra 2 001-5 700 kg	22 550	33 900	50 pst.	13 320	22 050	66 pst.
Tillegg for hver luftfartøymodell/variant med MTOW over 5 701 kg	35 870	54 000	51 pst.	20 500	34 100	66 pst.

4.10 Mattilsynet

4.10.1 Oversikt over gebyrer og satser

Gebyrene deles inn i to hovedgrupper: Gebyrer for særskilte ytelser og gebyrer/avgifter for tilsyn og kontroll. Gebyrene er nedfelt i ulike forskrifter, jf. henvisninger under.

Gebyrer for særskilte ytelser fra Mattilsynet¹

Særskilte ytelser vil typisk være behandling av søknader om godkjenninger (produkter samt transportenheter, fartøy, anlegg, virksomheter og områder) og utstedelse av attester, sertifikater og erklæringer. Det opereres med åtte gebyrklasser, og satsene i gebyrklassene skal speile antall timeverk, fra 1-2 timeverk til 5 ukeverk og oppover. Satsen i hver gebyrklasse er økt med 53 pst. siden 2011.

Gebyrer for tilsyn og kontroll

Per 1. september 2010 var det fire gebyrer i denne kategorien.²

- i) Gebyr, ytterligere offentlig kontroll³: Gebyret utgjorde i 2011 kr 1 440, og er i 2016 kr 2 200. Det tilsvarer en økning på 53 pst.
- ii) Gebyr, veterinær grensekontroll⁴: Gebyret består av en sats per forsendelse, i tillegg til en sats per tonn. I 2016 er gebyret kr 2 200 per forsendelse, sammenlignet med kr 1 440 i 2011. Det tilsvarer en økning på 53 pst. For små forsendelser betales i stedet en lavere sats. I 2016 er gebyret kr 1 470, sammenlignet med kr 940 i 2011. Det tilsvarer en økning på 56 pst. I tillegg kommer ev. overtids-, vente- og kopigebyr.
- iii) Gebyr, kjøttkontroll⁵: Gebyr for kjøttkontroll ved slakteri fastsettes på grunnlag av antall dagsverk kjøttkontroll, à 7,5 timeverk, i henhold til årsplan fra slakteriet, etter en dagsverksats. Dagsverksatsen er økt med 53 pst. siden 2011, fra kr 3 600 til kr 5 505.
- iv) Gebyr, kontroll med skjellproduksjon⁶: Gebyrsatsen er kr 7 020 per produksjonsområde per år, men denne satsen er under vurdering. Gebyret er beregnet basert på forutsetningen i statsbudsjettet for 2010 om inntekter fra gebyret på 2,1 mill. kroner, der det ble antatt om lag 300 skjellanlegg i drift. Gebyret var bare ment å skulle deler av utgiftene til skjellkontrollen, da en av hensiktene med gebyret var å oppnå siling, i den forstand at det ikke ble meldt inn produksjonsområder som uansett ikke ville være i drift. I 2010 var det budsjettert med inntekter på 2,2 mill. kroner, men bare kr 378 000 ble faktisk innkrevd. Mindreinntekten skyldes at betydelig færre lokaliteter var i drift enn antatt ved budsjettering.

¹ Hjemlet i Forskrift om betaling av gebyr for særskilte ytelser fra Mattilsynet: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-02-13-406>.

² Gebyr for kontroll med økologisk produksjon mv. er ikke inkludert her. Dette kreves inn av Debio og inntektsføres i deres regnskap.

³ Hjemlet i Forskrift om avgifter og gebyr i matforvaltningen: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-01-28-221#KAPITTEL_5. 2011-tall er hentet fra forskrift gjeldende fra 17.12.2010, tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2010-12-17-1852>

⁴ Hjemlet i Forskrift om gebyr for veterinær grensekontroll: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2010-03-03-307>.

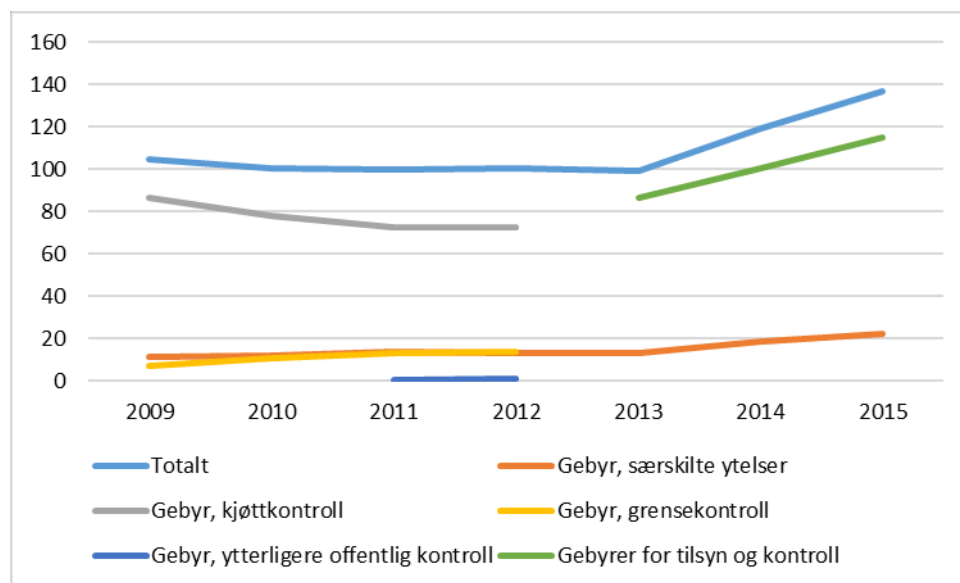
⁵ Hjemlet i Forskrift om gebyr til dekning av utgifter ved kjøttkontroll: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-12-27-1726>.

⁶ Hjemlet i animaliehygieneforskriften, <http://www.lovdata.no/for/sf/ho/ho-20081222-1624.html>.

4.10.2 Inntektene fra gebyrene under Mattilsynet

Samlet sett har inntektene fra gebyrene under Mattilsynet økt med 31 pst. fra 2009 til 2015, fra 105 til 137 mill. kroner. Underveis er gebyrstrukturen endret slik at det i liten grad er mulig å følge utviklingen i enkeltgebyrer gjennom hele perioden. Figur 4.2 gir en oversikt over utviklingen i de ulike gebyrene. Gebyr for skjellkontroll er tatt ut: Her har vi tall bare for 2010, og inntektene var på kun 0,4 mill. kroner.

Figur 4.2: Utviklingen i Mattilsynets gebyrinntekter 2009-2015, mill. kroner

Kilde: Mattilsynets årsrapporter.

4.11 Miljødirektoratet

Miljødirektoratet ilegger gebyr etter forurensingsforskriften, deklareringsforskriften, klimakvoteforskriften og avfallsforskriften. Gebyret for kjemikaliekontroll er delt med Arbeidstilsynet. Miljødirektoratet ble etablert 1. juli 2013, ved at Klima- og forurensingsdirektoratet ble slått sammen med Direktoratet for Naturforvaltning.

4.11.1 Gebyr etter forurensingsforskriften

Miljødirektoratet krever inn gebyr for arbeidet med tillatelser etter forurensningsloven og for arbeidet med kontroll av virksomhetene. Gebyrene er hjemlet i forurensningsforskriftens kap. 39. Gebyrsatsene er endret med om lag 10 pst. nominelt fra 2011 til 2016.

4.11.2 Gebyr etter deklareringsforskriften

Gebyrene som i dag er hjemlet i deklareringsforskriftens kap. 3, var frem til 1. juni 2015 hjemlet i forskrift om merking mv. av farlige kjemikalier. Gebyrene gjelder kjemikalier som produseres eller importeres i Norge, og som skal deklarerer til produktregisteret. For disse kjemikaliene skal det betales et årlig gebyr til statskassen. Gebyret er uendret siden 2011.

Gebyret er kr 820 for hvert av de 100 første deklarasjonspliktige stoffer og stoffblandinger, og kr 135 per stoff og stoffblanding utover dette. Gebyret skal ikke overstige kr 110 000 i året for den enkelte omsetter, importør eller produsent.

Tabell 4.8 Gebyrsatser i forurensingsforskriften

Gebyr i kr	2011	2016	Endring i pst.
Gebyr for arbeid med fastsettelse av nye tillatelser			
Sats 1	110 400	121 000	9,6 pst.
Sats 2	79 000	86 800	9,9 pst.
Sats 3	51 000	56 000	9,8 pst.
Sats 4	19 600	21 500	9,7 pst.
Gebyr for endring av tillatelser			
Sats 1	45 300	50 000	10,4 pst.
Sats 2	21 400	23 400	9,3 pst.
Sats 3	5 200	5 700	9,6 pst.
Gebyr for kontroll av inntil en dags varighet i virksomheter med tillatelse			
Risikoklasse 1	19 700	21 600	9,6 pst.
Risikoklasse 2	14 800	16 300	10,1 pst.
Risikoklasse 3	11 400	12 500	9,6 pst.
Risikoklasse 4	4 400	4 800	9,1 pst.
Gebyr for kontroll i virksomheter uten tillatelse			
Sats 1	19 100	21 000	9,9 pst.
Sats 2	14 400	15 900	10,4 pst.
Sats 3	11 400	12 100	6,1 pst.
Sats 4	4 300	4 700	9,3 pst.
Sats 5	2 100	2 300	9,5 pst.
Gebyr for systemrevisjon (flerdagstilsyn)			
Sats 1	208 700	229 000	9,7 pst.
Sats 2	133 200	146 100	9,7 pst.
Sats 3	79 100	86 900	9,9 pst.
Sats 4	44 000	48 200	9,5 pst.

4.11.3 Gebyrer etter klimavoteforskriften

Klimavoteforskriftens kap. 9 gir informasjon om gebyrer knyttet til kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser. Klimavoteforskriften ble endret 20. januar 2014 etter forslag til nye gebyrsatser for utstedelse av kvoter og konto i kvoteregisteret fra Miljødirektoratet.

Endringene innebar:

- Reduksjon i gebyret for hver klimakvote utstedt av staten fra 56 øre til 44 øre.
- Differensiering av gebyr for å søke om opprettelse av konto i kvoteregisteret mellom forskjellige typer kontoer. Frem til 2014 var gebyret for søknad likt for alle kontoer: 400 kroner. Etter endringen ble satsene som følger:
 - gebyr for søknad om opprettelse av driftskonto eller verifikatørkonto: 0 kroner
 - gebyr for søknad om opprettelse av personkonto eller handelskonto: 1200 kroner
 - gebyr for søknad om opprettelse av handelsplattformkonto: 150 000 kroner.
- Differensiering av årlig gebyr for å inneha konto i kvoteregisteret mellom forskjellige typer kontoer. Frem til 2014 var det årlige gebyret for å inneha konto i kvoteregisteret 400 kroner. Etter endringen ble satsene som følger:
 - Årlig gebyr for å inneha driftskonto eller verifikatørkonto: 0 kroner
 - Årlig gebyr for å inneha personkonto eller handelskonto: 1200 kroner
 - Årlig gebyr for å inneha handelsplattformkonto: 150 000 kroner.
- Gebyr for godkjenning av utslippsrapporter:
 - Høyeste gebyrklasse økt fra 30 000 kroner til 40 000 kroner
 - Laveste gebyrklasse redusert fra 13 500 kroner til 5 700 kroner.
 - Luftfartøyoperatører omfattet etter 2014
 - Virksomheter med utslipp under 25 000 tonn per år unntatt for gebyret etter 2014.

Gebyr for inspeksjoner er uendret siden 2011. Ved utøvelse av forurensningsmyndighetens inspeksjonsvirksomhet i forbindelse med kontroll av kvotepliktiges utslippsrapporter skal det betales gebyrer til statskassen etter følgende satser:

- Høy gebyrklasse: kr 70 000
- Middels gebyrklasse: kr 40 000
- Lav gebyrklasse: kr 22 000

Videre ilegges gebyrer for godkjenning av luftfartøyoperatørens overvåkningsplan. Disse ble sist endret i mai 2012 og er som følger:

Gebyr for nye overvåkningsplaner:

- Høy gebyrklasse: kr 25 900
- Middels gebyrklasse: kr 15 600
- Lav gebyrklasse: kr 5 200

Gebyr for reviderte overvåkningsplaner:

- Høy gebyrklasse: kr 13 000
- Middels gebyrklasse: kr 7 800
- Lav gebyrklasse: kr 2 600

4.11.4 Gebyr etter avfallsforskriften

Gebyr etter avfallsforskriften omfatter følgende gebyrer:

- Gebyr for farlig avfall. Per 2011 var satsen på kr 40 per tonn avfall inntil 1000 tonn per år, i tillegg til en minstesats på 100 kr. Per 2016 er satsen redusert til kr 35 per tonn. Minstesatsen er uendret.
- Gebyr for import og eksport på avfall. Per 2011 var satsene henholdsvis kr 3 800 og kr 8 200 for import og eksport. Per 2016 er satsen lik for import og eksport: kr 11 600.
- Gebyr for behandling av EE-avfall, der returselskap skal dekke kostnader til drift av EE-registeret, med en andel tilsvarende medlemmenes andel av total varetilførsel for alle EE-produkter. Miljødirektoratet fastsetter gebyrets størrelse for hvert returselskap, og kan gi nærmere bestemmelser om innbetalingen.

4.11.5 Inntektene fra gebyrene under Miljødirektoratet

Inntektene fra gebyrene under Miljødirektoratet har økt med 40 pst. fra 2009 til 2015, fra 55 til 77 mill. kroner. Inntektene er delt inn i fire kategorier i statsregnskapet, etter en omlegging i 2013. Som følge av omleggingen er det ikke mulig å sammenlikne inntektene innad i hver kategori, men fordelingen i 2015 var som følger, se Prop. 1 S Klima- og miljødepartementet kap. 4420 for nærmere omtale av de ulike postene:

- Gebyrer på forurensningsområdet, post 04: 41,3 mill. kroner
- Gebyrer til fylkesmennenes miljøvernavdelinger, post 06: 20,8 mill. kroner
- Gebyrer ifm. kvotesystemet, post 07: 9,7 mill. kroner
- Gebyrer på naturforvaltningsområdet, post 08, 4,7 mill. kroner

Gebyrene på naturforvaltningsområdet omfatter også gebyrer ifm. jegerprøven, men beløpene er så små at vi ikke korrigerer for dette.

4.12 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (NKM, tidligere Post- og teletilsynet) krever inn en rekke gebyrer, blant annet Ekomtilbydergebyr, posttilbydergebyr, frekvensgebyr, autorisasjonsgebyr, utstys- og leverandørgebyr og nummergebyr. Stortinget vedtar ved behandlingen av statsbudsjettet årlig hvor mye NKM skal kreve inn i gebyr det kommende året. Det fastsatte beløpet skal så kreves inn fra dem som har plikt til å betale gebyr etter lov og forskrift, bl.a. markedsaktørene i de ulike markedene for elektronisk kommunikasjon. Gebyrberegningen består i å fordele kostnadene forholdsmessig mellom de som skal betale gebyr. Reglene om gebyr er gitt i Ekomloven § 12-1¹. Beregningsnøkkelen som fordeler gebyr mellom de som skal betale gebyr, er gitt som regler i Gebyrforskriften².

Gebyrsatsene avhenger derfor av to faktorer: Beløpet Stortinget vedtar at NKM skal kreve inn, og beregningsnøkkelen. Beregningsnøkkelen har vært den samme siden 2010:³

1. 49 pst. kreves fra tilbyder av elektronisk kommunikasjonsnett, elektronisk kommunikasjonstjeneste og tilhørende fasiliteter, sertifikatutsteder som er registreringspliktig etter lov 15. juni 2001 nr. 81 om elektronisk signatur § 18, eller som faller innunder frivillige sertifiseringsordninger eller selvdeklarasjonsordninger, jf. § 16a, innehavere av løyve til bruk av nummer, navn og adresseresurser og virksomheter som deler ut domenenavn under norske landtoppdomener
2. 41 pst. kreves fra innehaver av frekvensløyve
3. 8 pst. kreves fra registrert importør, produsent og radioforhandler, fra autorisert installatør og fra innehavere av løyve for aeromobilt utstyr og nødpeilesender og annet radioutstyr og som gebyr for nasjonal godkjenning for radio- og terminalutstyr, og
4. 2 pst. kreves fra postoperatør.

Inntektene fra gebyrene under Nasjonal kommunikasjonsmyndighet har økt med 9 pst. fra 2009 til 2015, fra 160 til 174 mill. kroner.

¹ Ekomloven §12-1: <http://www.lovdatab.no/all/tl-20030704-083-012.html#12-1>.

² Forskrift om gebyr til Post- og teletilsynet, se <http://www.lovdatab.no/cgi-wif/ldles?doc=/sf/sf/sf-20050221-0168.html>.

³ Jf. § 1 i forskrift om gebyr til Post- og teletilsynet

4.13 Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Gebyrene er knyttet til sikkerhetstilsyn med dammer og andre vassdragsanlegg¹, tilsyn med elektriske anlegg og fjernvarmeanlegg², miljøtilsyn³, beredskapstilsyn⁴, tilsyn med utenlandskonseksjoner⁵ og saksbehandling og tilsyn med elsertifikatorordningen⁶. Informasjon om gebyrene er ikke offentlig tilgjengelig, men innhentet direkte fra NVE.

Med unntak av gebyret for tilsyn med elsertifikatorordningen, fastsettes gebyrene ved at NVEs totale tilsynsutgifter fordeles på de ulike aktørene ut fra bestemte faktorer. For eksempel fordeles utgifter ved sikkerhetstilsyn på landets anleggseiere og fastsettes ut fra en dams bruddkonsekvens, høyde og oppnevnt magasinivolum. Det er derfor ikke mulig å si noe om utviklingen i gebyrsatsene for denne type gebyrer.

Gebyr for saksbehandling og tilsyn med elsertifikatorordningen har generelle gebyrsatser. Gebyret er lagt på de elsertifikatberettigede og kreves inn i forbindelse med godkjenning av anlegg. Gebyret var i 2012 kr 30 000 for alle anlegg. Gebyret ble endret og differensiert i 2013. Gebyrene som gjelder for anlegg som søker om godkjenning etter 1.2.2013 er presentert i Tabell 4.9.

Inntektene fra gebyrene under NVE har økt med 52 pst. fra 2009 til 2015, fra 46 til 69 mill. kroner.

Tabell 4.9 Gebyr for saksbehandling og tilsyn med elsertifikatorordningen

Anlegg	Gebyr (kr)
Mindre enn 100 kW	15 000
Fra og med 100 kW opp til 5 MW	30 000
Fra og med 5 MW eller større	60 000
Opprusting og utvidelse av eksisterende kraftverk, uansett størrelse	60 000

4.14 Oljedirektoratet

Gebyrene under Oljedirektoratet er knyttet til undersøkelsestillatelser, seismiske undersøkelser, utvinningstillatelser og utskrift av, og registrering i, Petroleumsregisteret. De tre førstnevnte er hjemlet i petroleumsforskriften⁷ og den sistnevnte i petroleumsregisterforskriften⁸. I tillegg til disse

¹ Hjemlet i damsikkerhetsforskriften og forskrift om internkontroll, hhv. <http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20091218-1600.html> og <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-10-28-1058>

² Hjemlet i energiloven § 10-1, <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1990-06-29-50>. Gebyrene betales for tilsyn etter energilovforskriften § 3-5 a for dekning av NVEs utgifter, <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1990-12-07-959>

³ Hjemlet i internkontrollforskriften, jf. henvisning i note over.

⁴ Hjemlet i energilovforskriften, <http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-19901207-0959.html>

⁵ Hjemlet i energiloven § 10-1 første ledd, tredje punktum.

⁶ Hjemlet i lov og forskrift om elsertifikater.

⁷ Forskrift til lov om petroleumsvirksomhet: <http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-19970627-0653.html>.

⁸ Forskrift om Petroleumsregisteret, <http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-19970619-0618.html>.

gebyrordningene kommer refusjon av tilsynsutgifter i henhold til refusjonsforskriften¹. For tilsyn med ressursforvaltning kreves det gebyr for deltakelse i lisenskomitémøter, møter om tillatelser, måleteknisk tilsyn og brønnregistrering.

Gebyransattene for undersøkelsestillatelser, seismiske undersøkelser og gebyr for utvinnings-tillatelse er ikke endret siden 2011.

Gebyr for utskrift av registeret er en tredjedels rettsgebyr for hver tillatelse som utskriften omfatter. Gebyr for registrering av pantsettelse er ti ganger rettsgebyret. Rettsgebyret var per 2011 kr 860, mens det per 2016 er kr 1 025.²

Inntektene fra gebyrene under Oljedirektoratet er økt med 77 pst. fra 2009 til 2015, fra 19 til 34 mill. kroner.

4.15 Petroleumstilsynet (Ptil)

Ptil kan kreve gebyr og sektoravgift for tilsyn og annen oppfølging med arbeidsmiljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten. Det ble fastsatt en ny forskrift om gebyr og sektoravgift 8. januar 2013.³ Denne erstatter tidligere forskrift om refusjon av utgifter for tilsyn med sikkerhet og arbeidsmiljø (Refusjonsforskriften).⁴ Den viktigste endringen var at refusjonsordningen ble erstattet med en sektoravgift. Etter den nye forskriften kan gebyr kreves for tilsyn (revisjoner mv.) rettet mot en konkret virksomhet.

Tilsyn og annen oppfølging etter den nye forskriften skal faktureres på grunnlag av gjeldende timesats. Denne har vært kr 870, kr 885, kr 911 og kr 936 for henholdsvis 2013, 2014, 2015 og 2016. Petroleumstilsynet kan indeksregulere timesatsene årlig i samsvar med justeringene i statsbudsjettet for lønns- og prisvekst.

Refusjonsforskriften, som gjaldt før 2013, fastsatte også timeprisen tilsynsaktiviteter (inkludert reise) skal faktureres med. Fra 1.1.2010 var denne fastsatt til 820 kr per time. Timeprisen var ikke gjenstand for årlige indeksreguleringer, men skulle revideres etter behov.

Inntektene fra gebyrene under Petroleumstilsynet har økt med 12 pst. fra 2009 til 2015, fra 62 til 69 mill. kroner.

4.16 Sjøfartsdirektoratet

Sjøfartsdirektoratet krever inn gebyrer etter forskrift om gebyr for tjenester som utføres av Sjøfartsdirektoratet (Sjøfartsdirektoratets gebyrtariff)⁵ og forskrift om gebyr for utstedelse av sertifikater og påtegninger til maritimt personell og for utstedelse av båtførerbevis til båtførere⁶.

Sjøfartsdirektoratets gebyrtariff

For skip er det et førstegangsgebyr og et årlig gebyr. Førstegangsgebyret er differensiert etter lengde og vekt og område det ble bygget. Førstegangsgebyr for klassifiserte lasteskip (unntatt

¹ Forskrift om refusjon av utgifter for tilsyn med ressursforvaltning i petroleumsvirksomheten, <http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-19970627-0652.html>

² <http://www.skatteetaten.no/no/Tabeller-og-satser/Rettsgebyr/>

³ Forskrift om adgang til å kreve gebyr og sektoravgift for tilsyn og annen oppfølging med arbeidsmiljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten, <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-01-08-16>

⁴ Forskrift om refusjon av utgifter for tilsyn med sikkerhet, arbeidsmiljø og ressursforvaltning i petroleumsvirksomheten.

⁵ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2009-12-21-1738>

⁶ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2009-12-21-1739>. Se også nærmere beskrivelse på Sjøfartsdirektoratets hjemmeside: <https://www.sjofartsdir.no/veiledninger/gebyrer-for-2016/>

beredskapsfartøy) har økt med 21 pst. - 30 pst. fra 2011 til 2016, hvorav gebyr for lasteskip bygget i Norge eller innkjøpt fra utlandet har økt med 21 pst. og gebyr for lasteskip bygget i eller utenfor Europa har økt med 30 pst.

Årsgebyret består av grunngebyr og tilsynsgebyr etter fastsatte satser som stiger med vekt – 1-3 kr per nettotonn. Summen av grunngebyr og tilsynsgebyr skal til slutt multipliseres med en faktor. Per 2011 var denne faktoren 1,3832, mens den per 2016 er 1,6704 (en økning på 21 pst.).

Gebyr for utstedelse av sertifikater til maritimt personell mv.

Et personellsertifikat lå på 500-600 kroner i 2011, mens det er omtrent 600-700 kroner i 2016. For eksempel koster et båtførerbevis 685 kr i 2016 sammenlignet med 541 kr i 2011 (økning: 27 pst.), og et dekk- og maskinoffiserssertifikat koster 771 kr i 2016 sammenlignet med 632 i 2011 (økning: 22 pst.).

Inntektene fra gebyrene under Sjøfartsdirektoratet

Inntektene fra gebyrene under Sjøfartsdirektoratet har økt med 20 pst. fra 2009 til 2015, fra 162 til 195 mill. kroner. I statsregnskapet er inntektene delt i to: gebyrer for skip og flyttbare innretninger i NOR utgjør om lag 75 pst. av de samlede inntektene og har økt med 23 pst. i denne periode, mens gebyrer for skip i NIS har økt med 9 pst.

4.17 Statens legemiddelverk

4.17.1 Om gebyrene og satsene

Gebyrene som kreves inn av Statens legemiddelverk er registreringsgebyr, refusjonsgebyr, gebyr for behandling av søknader om apotekkonsesjoner og fiskeoppdrettsgebyr.

Registreringsgebyr¹

Registreringsgebyr betales for saksbehandling av søknader i forbindelse med bl.a. markedsføringstillatelser (MTER), endringer i MTER, refusjonssøknader og søknader om klinisk utprøving. Det finnes svært mange ulike registreringsgebyrer og en rekke ulike satser, se Legemiddelverkets hjemmeside for en fullstendig oversikt.² Satsene varierer fra noen få tusen til noen hundre tusen kroner. Det høyeste gebyret i 2011 var på 400 000 kr, mens det høyeste gebyret i 2016 er på 414 000 kroner.

Refusjonsgebyr

Gebyr for søknad om refusjon (blå resept) på nye legemidler. Gebyrsatsene varierer med søknadstype som følger (nye satser fra 1.5.2010):

- i) Nye virkestoff: kr 100 000
- ii) Ny indikasjon: kr 70 000
- iii) Revurdering av refusjonsstatus (flere underkategorier): kr 70 000
- iv) Ny formulering: kr 40 000
- v) Biotilsvarende legemidler: kr 40 000
- vi) For søknadstypene Ny styrke, Ny pakning og Generika betales ikke gebyr.

Begrunnelsen for at de siste ikke er gebyrbelagt er at de krever svært lite arbeid.

¹ Hjemlet i Legemiddelforskriften § 15-3, <http://www.lovddata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20091218-1839.-html>.

² <https://legemiddelverket.no/godkjenning/godkjenning-av-legemidler/registreringsgebyr-markedsforings-tillatelse-for-legemidler>

Grunnlaget for økningen av gebyrene fra 1.5.2010 er at refusjonsavgiften før dette hadde vært uendret på kr 10-80 000 siden 2004, og at en økning var påkrevd for å "nå inntektskravet", jf. Årsmelding 2009 s. 25.

Gebyr for søknad om apotekkonsesjon¹

Søker av apotekkonsesjon til nyopprettet apotek må betale et gebyr på kr 40 000. Gebyret er ikke endret siden 2011.

Fiskeoppdrettsgebyr

Gebyr for behandling av søknader om godkjenning av produkter til rengjøring og desinfeksjon av fiskeoppdrettsanlegg er på kr 30 000. Gebyret er hjemlet under Miljødirektoratet, i Forskrift om rengjøring og desinfeksjon av fiskeoppdrettsanlegg mv. § 4, men kreves inn av Legemiddelverket. Dette gebyret blir sjelden brukt.

4.17.2 Inntektene fra gebyrene under Statens legemiddelverk

Inntektene fra gebyrene under Statens legemiddelverk er redusert med 1 pst nominelt fra 2009 til 2015, fra 102 til 101 mill. kroner. Det er dermed en betydelig reduksjon reelt.

Gebyrinntektene i statsregnskapet omfatter vel å merke bare registreringsgebyret og refusjonsgebyret. Registreringsgebyret utgjør 97 pst. av inntektene. I forbindelse med Vista Analyse (2011) innhentet vi informasjon om inntektene fra gebyret for søknad om apotekkonsesjon direkte, og de var da på 1,1 mill. kroner. Fiskeoppdrettsgebyret budsjetteres slik vi forstår det under Miljødirektoratet.

¹ Hjemlet i apotekforskriften: <http://www.lovddata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20010226-0178.html>.

Referanser

Finansdepartementet (2006): Retningslinjer for gebyr- og avgiftsfinansiering av statlige myndighetshandlinger. Rundskriv R-112/2006, Finansdepartementet.

Finansdepartementet (2006): Retningslinjer for gebyr- og avgiftsfinansiering av statlige myndighetshandlinger. Opplegg for gjennomgang og tilpasning av eksisterende ordninger. Rundskriv R-4/2006, Finansdepartementet.

Finansdepartementet (2015): Bestemmelser om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering. Rundskriv R-11272015, Finansdepartementet.

Vista Analyse (2011): Statlige tilsyns gebyrinntekter, Vista Analyse-rapport 2011/18.

Vista Analyse (2013): Brukerfinansiering i Luftfartstilsynet, Vista Analyse-rapport 2013/11.

Vista Analyse AS

Vista Analyse AS er et samfunnsfaglig analyseselskap med hovedvekt på økonomisk forskning, utredning, evaluering og rådgivning. Vi utfører oppdrag med høy faglig kvalitet, uavhengighet og integritet. Våre sentrale temaområder omfatter klima, energi, samferdsel, næringsutvikling, byutvikling og velferd.

Våre medarbeidere har meget høy akademisk kompetanse og bred erfaring innenfor konsulentvirksomhet. Ved behov benytter vi et velutviklet nettverk med selskaper og ressurspersoner nasjonalt og internasjonalt. Selskapet er i sin helhet eiet av medarbeiderne.

Vista Analyse AS
Meltzersgate 4
0257 Oslo

post@vista-analyse.no
vista-analyse.no